

BOGNÁR, KÁDÁR

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

BOGNÁR, KÁDÁR

Feladatok és tevékenységek

Mit csinál a bognár?

A bognár, más néven a kerekes, a kerékgyártó a kocsigyártó, aki a fából készült kézi, állati és gépi erővel vontatott járművek: targoncák, talicskák, kézikocsik, kordély, taliga, szekerek, hintók, kocsik, szánkó, nyitott teherszállító kocsiszekrény, gépkocsik után kapcsolt nyílt pótkocsiszekrény, mezőgazdasági faeszközök, létrák készítésével, összeszerelésével, javításával, felújításával, karbantartásával foglalkozik.

Elsősorban faanyaggal dolgozik, de értenie kell a vas alakításához, megmunkálásához is, mert a kerekek abroncsozása, a kocsik vasalatainak elkészítése is a munkájához tartozik.

Fából kell előállítania, megformálnia a rendkívül teherbíró szerkezeteket, melyeknek pontosan kell egymáshoz illeszkedniük.

Ismernie kell, hogy:

- ◆ az élő fa milyen szövetekből épül fel, milyen mikro-makroszkopikus tulajdonságok jellemzik,
- ◆ milyenek a fa nedvességtartalmának jellegzetességei, melyek a nedvességtartalom változásának következményei, a nedvességtartalom ismeretének, mérésének fontossága,
- ◆ hogyan szárítják a fát természetes és mesterséges úton,
- ◆ milyen betegségek károsítják a fát, és azok ellen hogyan kell védekezni,
- ◆ a természetes fa feldolgozása során milyen alapanyagok készülnek,
- ◆ a bognáriparban milyen fafajokat használnak fel, és azok milyen tulajdonságokkal rendelkeznek,
- ◆ milyenek az egyes fafajok tulajdonságai, és felhasználási lehetőségei a bognáriparban,
- ◆ milyen ragasztóanyagokat használjon, ezek fajtáit és felhasználási sajátosságait,
- ◆ milyen felület-előkészítő, pácoló és felületkezelő anyagokat alkalmazzon,

- ◆ milyenek az acélok és fémek tulajdonságai, ezeket hogyan kell megmunkálni,
- ◆ a bognáripárban milyenek a termékek, azok szerkezete, felépítése,
- ◆ hogyan kell lerajzolni és értelmezni a bognáripárban gyakran készített termékeket, valamint azok alkatrészeit,
- ◆ hogyan díszítse az alkatrészeket.

Mit csinál a kádár?

Fából készült edények és eszközök: hordók, kádak, dézsák, puttonyok, szüreti edények, borászati, műszaki és ipari edények készítésével, javításával, tisztításával és karbantartásával foglalkozik. Kézi és gépi eljárással dolgozza fel az alapanyagait.

A kádáripári edények legnagyobb része folyadékok tárolására való, darabjait, dongáit ezért pontosan, hézagmentesen kell összeállítani kevés kivételtől eltekintve szegezés, enyvezés, vagy más kötőanyag használata nélkül.

A dongákat az abroncsok szorítják össze, hogy alakjukat állandóan hézagmentesen megtartsák.

Az edények **alakjuk szerint** lehetnek: kör, ovál, tojás-ovál, puttonygörbe, négyzetes, lekerekített sarkú edények.

Használatuk szerint lehetnek:

folyadékos hordók: bor, sör, szesz, ecet, víz

más hordók: zsír, olaj, vaj, túró, gyümölcs, szóda, stb. tárolására alkalmas hordók

kádak: szüretelésre, erjesztésre, cserzésre, víztárolásra, káposzta savanyításra és egyéb célokra

egyéb edények: kármentő, bortölcsér, borkanna, kútveder, dézsák, merítő, rocska, vízkupa, rajnai kanna, csobolyó, virágveder, vajköpülő, stb.

A dongák alakja és megmunkálása szempontjából az edényeket két csoportba sorolhatjuk:

az egyenes dongájú: (az edények oldaldongái hosszirányban egyenesek, megmunkálásuk egyszerűbb, könnyebb)

hajlított dongájú: (az edények oldaldongái különböző mértékben hajlítottak, megmunkálásuk körülményesebb, nehezebb, több munkát igényel).

Az edények végéről való zárása szerint két csoportot ismerünk:

egyfenekű edények: (összes kádak, egyéb edények)

kétfenekű edények: (a hajlított boros és söröshordók, és az egyenes dongájú cserző és savanyító hordók).

Kivételesen előfordulhatnak átmeneti formák is pl. egyfenekű hordók vagy kétfenekű kádak.

Munkájukat főleg a kézi szerszámokkal történő megmunkálás jellemezte, melyet fokozatosan átveszi a gépi feldolgozás, és ezért tudniuk kell:

- ◆ a kézi és gépi forgácsolás jellemzőit,
- ◆ a kézi és gépi megmunkálások technológiai előírásait,
- ◆ az alapszerkezeteket és elkészítésük módját,
- ◆ elkészíteni az egyszerűbb bognár- és a kádáripari termékek műszaki dokumentációját,
- ◆ kiválasztani a műszaki dokumentáció alapján az egyes termékek elkészítéséhez szükséges anyagokat, technológiákat, szerszámokat, gépeket,
- ◆ az alapgépek felépítését, működését, szerszámait, felhasználhatóságát,
- ◆ felismerni a gépek, berendezések egyszerűbb működési hibáit és azok megszüntetésének lehetőségeit,
- ◆ használni a gépek védőberendezéseit,
- ◆ a szerszám karbantartás előírásait és az élezés szabályait.

A bognár és a kádár szakmunkás sokféle **kézi és gépi eszközt** használnak.

Ezek közül a legfontosabb *kézi eszközök*:

Bognár

- ◆ fűrészek (csapozó, leszabó, keret, rókafark, stb.),
- ◆ gyaluk (hántoló, árkoló, stb.),
- ◆ reszelők,
- ◆ vésők,
- ◆ csavarhúzóok,
- ◆ fogók
- ◆ kalapácsok,
- ◆ küllőző,
- ◆ keréktalpaló,
- ◆ nádszegelő kalapács,
- ◆ perselyező kalapács,
- ◆ csiga- és kerékagyfűrők,
- ◆ kerékperselyező rúd,
- ◆ küllőkészítő vonószek.

Kádár

- ◆ gyalu,
- ◆ véső
- ◆ fejsze,
- ◆ szekerce,
- ◆ fűrész,
- ◆ favésők,
- ◆ kétnyelű kés,
- ◆ szobrászvéső.

Gépek, berendezések:

Bognár

- ◆ gyalupad,
- ◆ fűrészkaloda,
- ◆ egyengető gyalugép,
- ◆ vastagsági gyalugép,
- ◆ asztalos marógép,
- ◆ hosszlyukfűrőgép,
- ◆ csiszológépek,
- ◆ faeszterga.

Kádár

- ◆ csapozógép,
- ◆ dongagyalugép,
- ◆ dongahajlító gép,
- ◆ élmarógép,
- ◆ körfűrész,
- ◆ szalagfűrész,
- ◆ szegecselőgép.

A munkaműveletek:

Bognár

- ◆ fagózolás,
- ◆ a fa hajlítása,
- ◆ küllőfaragás és rögzítés,
- ◆ kerékagyak elkészítése,
- ◆ csiszolás,
- ◆ telítés, impregnálás,
- ◆ lakkozás,
- ◆ festés
- ◆ méretrevágás.

Kádár

- ◆ faanyagok összeválogatása a kerék szerkezeti részeinek összeépítése,
- ◆ gyalulás,
- ◆ fűrészelés
- ◆ dongakészítés (méretrevágás, és hajlítás),
- ◆ fenéklapkészítés,
- ◆ vasalás elkészítése,
- ◆ abroncsozás (a dongák abronccsal történő összefogása),
- ◆ a dongák végső állapotának elkészítése,
- ◆ a fedlap, a fenéklap ráhelyezése.

A szakmunkás előállít:

Bognár

- ◆ hajtókocsit,
- ◆ zsaluskocsit,
- ◆ igáskocsit,
- ◆ igás szánkót,
- ◆ kézikocsit,
- ◆ kordélyt.

Kádár

- ◆ gyümölcs és borászati edényeket, hordókat, kádakat
- ◆ eceterjesztő edényeket,
- ◆ víztároló- és szállítóedényeket,
- ◆ ipari célokra: vajjas, zsíros, kenőcsös, festékes hordókat, ládákat.

Az előállított termékek alapanyaga:

- ◆ különböző fafajták,
- ◆ vasalatok,
- ◆ abroncsok.

A felhasznált segédanyagok:

Bognár

- ◆ vasalások,
- ◆ csiszolóanyagok,
- ◆ lakkok,
- ◆ festékek,
- ◆ enyvek.

Kádár

- ◆ farost és furnérlemezek,
- ◆ ragasztóanyagok,
- ◆ festékek,
- ◆ olajok,
- ◆ lakkok,
- ◆ hígítók,
- ◆ vasanyagok (szeg, csavar, pánt, alátét, fül),
- ◆ tömítőanyagok.

Munkahely, munkakörnyezet

A bognár és a kádár a munkáját épületen belül és szabadban egyaránt végzi. A termékek egy részét egyedül készíti el, de a nagyobb méretű darabok összeállítását csoportosan végzi.

Kisvállalkozóként lakossági szolgáltatásokat végezhetnek, a közép- és nagyüzemekben a munkaterületnek megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat látnak el.

A bognár és a kádár kapcsolatai a munkavégzés során:

- ◆ kisegítőkkal,
- ◆ fatelepek munkatársai,
- ◆ megrendelők,
- ◆ munkatársakkal,
- ◆ üzemvezetővel,
- ◆ a tulajdonossal,
- ◆ szállítókkal,
- ◆ tanulókkal.

Követelmények

A bognár és a kádár

Munkáját hajlott és álló testhelyzetben végzi, melyet a nehéz fizikai munka jellemez.

Munkájuk végzésekor a fa csiszolásából eredő por káros az egészségükre, valamint az éles szerszámok kézsérüléseket okozhatnak.

Az egyes munkafolyamatoknál égési sérülések is előfordulhatnak.

Egészségi kirázó okok:

- ◆ átlagon aluli fejlettség és izomerő,
- ◆ a statikai rendszer, a végtagok minden alaki és működési rendellenessége, betegsége az ortopéd szakorvos elbírálása szerint,
- ◆ a szív és a keringési rendszer bármilyen állandó betegsége vagy rendellenessége (a magas vérnyomás és az ájuláshajlam is),
- ◆ szívműtét utáni állapot a szívbeteggondozó javaslata szerint,
- ◆ lezajlott reumás láz 5 éven belül, utána a szívbeteggondozó javaslata szerint,
- ◆ idült hörghurut,
- ◆ tüdőasztma,
- ◆ hörgőtágulat,
- ◆ epilepszia,
- ◆ a kéz idült bőrbántalmai,
- ◆ a látás korlátozott működése.

Fizikai és pszichikai alkalmassági feltételek:

- ◆ biztoskezüesség,

- ◆ a fa és a természet szeretete,
- ◆ összpontosított figyelem,
- ◆ jó szemmérték,
- ◆ a két kéz összehangolt munkája,
- ◆ állóképesség,
- ◆ önállóság,
- ◆ kitartás,
- ◆ kiváló formaérzék,
- ◆ fejlett térszemlélet,
- ◆ jó rajzkészség.

Biológiából, matematikából és fizikából kell jó tantárgyi eredménnyel rendelkezni, aki bognár vagy kádár szeretne lenni.

Érdeklődési kör

Aki a bognár és a kádár pályát választja, annak kiváló forma- és arányérzékkel kell rendelkeznie, szeressen kézi erővel, szerszámokkal és gépekkel dolgozni, valamint fizikai munkát végezni.

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

Szababban vágott munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Emberrel közösen dolgozni	Testi erő kell hozzá	Formákkal, vonalakkal vágott munka	Kézi erővel, szerszámokkal vágott munka	Technikai feladatokkal	Iskolában dolgozni	Emberrel segíteni	Először, vasatolni	Tiszta környezetben dolgozni	Gépeket összaszarni és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektronikus készülékekkel dolgozni	Építőipari munkát	Laboratóriumban dolgozni
			X	X	X											

Szakképzés

A bognár tanulóknak tudnia kell:

- ◆ megfelelő minőségben elkészíteni a bognáripárban általánosan készített termékeket,
- ◆ műszaki dokumentáció és irányítás mellett elkészíteni a ritkán készített termékeket,
- ◆ műszaki dokumentáció alapján kiválasztani a megfelelő anyagokat és megtervezni az elkészítés módját, szerszámaid, gépeit és berendezéseit,
- ◆ megjavítani a bognáripári termékeket,
- ◆ kezelni, tisztítani és karbantartani a faipari alapgépeket és a bognáripárban használatos speciális gépeket és berendezéseket,
- ◆ a munkáját önállóan megszervezni a balesetvédelmi szabályok figyelembe vételével,
- ◆ a speciális vasalásokat rögzíteni a fa alkatrészekre,
- ◆ a munkája minőségét és esztétikai értékét tárgyilagosan elbírálni, a hibát megelőzni, illetve kijavítani,
- ◆ a bognáripári termékeket gazdaságosan előállítani, takarékoskodva a felhasznált anyagokkal, energiával és munkaidő ráfördítással.

A bognár szakmai képzése

Évfolyamok száma: 2

Elmélet aránya: 40%

Gyakorlat aránya: 60%.

A bognárképzés tantárgyai

Kötelező tantárgyak:

- ◆ osztályfőnöki,
- ◆ testnevelés,
- ◆ gazdasági és vállalkozási ismeretek,
- ◆ számítógép kezelés,
- ◆ bognár szakmai- és gépismeret,
- ◆ bognár szerkezettan- szakrajz,

- ◆ bognár anyagismeret,
- ◆ bognár szakmai gyakorlat.

Szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak:

- ◆ szakmai idegen nyelv,
- ◆ rokon szakmák technológiái,
- ◆ gépi technológiák,
- ◆ faesztergályozás technológiája,
- ◆ CNC szerszámgép programozása.

A kádár szakmai képzése

Évfolyamok száma: 2

Elmélet aránya: 40%

Gyakorlat aránya: 60%.

Kötelező szakmai tantárgyak:

- ◆ társadalmi ismeretek,
- ◆ munka- és környezetvédelem,
- ◆ gazdasági alapismeretek,
- ◆ faipari szakmai és gépismeret,
- ◆ kádár szakmai és gépismeret,
- ◆ faipari szakrajz,
- ◆ kádár szerkezettan-szakrajz,
- ◆ faipari anyagismeret,
- ◆ faipari szakmai alapgyakorlat,
- ◆ kádár szakmai gyakorlat.

Szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak:

- ◆ számítástechnika,
- ◆ faesztergályos szakmai és gépismeret,

- ◆ csónaképítő szakmai és gépismeret,
- ◆ az iskola helyi tantárgyi programja.

A kádár tanulónak tudnia kell:

- ◆ a kádár szakma szerszámainak jellemzőit, alkalmazási területeit,
- ◆ a műszaki dokumentáció tanulmányozása alapján tűzőalkatrészeket készíteni és alkalmazni,
- ◆ boroshordó dongát készíteni kézi és gépi eszközökkel,
- ◆ fenékdongát készíteni, összeállítani,
- ◆ az állítóabroncsot alkalmazni, az összeállítást elvégezni,
- ◆ elvégezni a tüzelést, hajlítást és a hordóvég megmunkálását,
- ◆ elvégezni a belső simítás kigyalulását, a csinvágást kézi és gépi módszerrel,
- ◆ elkészíteni a feneket, peremezést, tömítést és a befenekelést helyes sorrendben elvégezni,
- ◆ külső tisztítást gyalulással, csiszolással, esztergályozással elvégezni,
- ◆ abroncsozást, vasalás befejezését elvégezni,
- ◆ a külső lakkozást, abroncs és dongavégfestést elkészíteni,
- ◆ a különböző kádak, hordók karbantartását, átrakását, tisztítását elvégezni,
- ◆ a donga, fenék és abroncsok cseréjét elvégezni.

Famegmunkáló ipari képesítések:

- ◆ asztalos,
- ◆ asztalosipari felületkezelő,
- ◆ asztalosipari szerelő,
- ◆ ***bognár,***
- ◆ csónaképítő,
- ◆ faanyag minősítő,
- ◆ faesztergályos,
- ◆ fafeldolgozó,

- ◆ famegmunkáló,
- ◆ faműves,
- ◆ *kádár*,
- ◆ kárpitos,
- ◆ műbútorasztalos-és restaurátor.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatók. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
 Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató
 Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.
 A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.